

ΝΕΟΛΟΓΟΥ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΔΙΕΤΘΥΝΤΗΣ Σ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΑΣ.

ΑΡΙΘΜΟΣ 4.

ΤΟΜΟΣ Β'.

15 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1892.

ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΚΑ

Πώς οι λαοί μεταμορφοῦνται τὸν πολιτισμὸν
καὶ τὰς τέχνας αὐτῶν*.

(Gustave Le Bon).

Η ιστορία τοῦ περσικοῦ πολιτισμοῦ δοχεται μετά τοῦ Κύρου καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ, οἵτινες ἐπέτυχον, πέντε πρὸ Χριστοῦ αἰῶνας, νὰ καταλάβωσι τὴν Βαβυλῶνα καὶ τὴν Αἴγυπτον, οἵτοι τὰ δύο μεγάλα κέντρα πολιτισμοῦ, ή δόξα τῶν ὄποιων ἐφωτιζε τότε τὸν ἀνατολικὸν κόσμον. Οἱ Ἑλληνες, οἵτινες ὅφειλον νὰ κυριαρχήσωσιν ἐν τῷ μέρει, δὲν ἐλαμβάνοντο εἰσέτι ὑπ' ὅψει. Τὸ περσικὸν κράτος ἀπέβη τὸ κέντρον τοῦ πολιτισμοῦ μέχρις ὅτου τρεῖς πρὸ Χριστοῦ αἰῶνας ἀνετράπη ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὅστις διὰ τῆς αὐτῆς ἐνεργείας μετετόπισε τὸ κέντρον τοῦ παγκοσμίου πολιτισμοῦ. Οἱ Πέρσαι, οὐδὲν κατέχοντες ἵχνος καλλιτεχνίας, καθ' ἥν ἐποχὴν εἶχον καταλάβει τὴν Αἴγυπτον καὶ Βαβυλῶνα, ἡρύθισαν πρότυπα δῆμα καὶ καλλιτέχνας ἀπ' αὐτῶν. Ἐπειδὴ δῆμως τὸ κράτος αὐτῶν δὲν διήρκεσε πλέον τῶν δύο αἰῶνων δὲν ἔχον τὸν ἀπαιτούμενον χρόνον βαθέως νὰ μεταβάλλωσι τὰς τέχνας ταύτας, τῆς μεταμορφώσεως τῶν ὄποιων ἥρξαντο, καθ' ἥν ἀκριβῶς στιγμὴν ἀνετράπισαν. Τὰ ἔρειπια τῆς Περσεπόλεως, σωζόμενα ἔτι, ἐπαναλαμβάνουσιν ἡμῖν τὴν γένειν τῶν μεταμορφώσεων τούτων. Ἐν αὐτοῖς ἀπαντῶμεν ἀναμφιβόλως τὴν συγχώνευσιν ἡ μᾶλλον τὴν ἐπιβολὴν τῶν τεχνῶν τῆς Αἰγύπτου καὶ Ἀσσυρίας, ἀναμεμιγμένων μετά τινων στοιχείων ἐλληνικῶν· νέα δημος ἀστοχεῖα καὶ ιδίᾳ ἡ ὑψηλὴ τῆς Περσεπόλεως στήλη μετὰ τῶν δικεφάλων κιονοκράνων ἐπιδείκνυνται ἡδη αὐτάθι καὶ ἐπιτρέ-

πουσιν εὐχερῶς νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ἀν ὁ τῶν Περσῶν χρόνος μὴν ἵτο τόσον περιωρισμένος, ή ἀνωτέρα αὔτη φυλὴ θὰ ἐδημοιύργει ἐαυτῇ καλλιτεχνίαν διὰν ιδιάζουσαν τοῖς Πέρσαις, εἰ μὴ τοσοῦτον ὑψηλήν, οὐα ἡ τῶν Ἑλλήνων.

Καὶ ἡδη ἀπόδειξις τούτου παρέχεται ἡμῖν ὅταν ἀντιτίσκωμεν τὰ μνημεῖα τῆς Περσίας κατόπιν δεκάδος αἰώνων, ἀγνώστου ούσης τῆς ἀρχιτεκτονικῆς ιστορίας τῆς μεσολαβούσης περιόδου. —Τὴν δυναστείαν τῶν Ἀχεμενιδῶν, ἀνατραπεῖσαν ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου, διεδέξατο ἡ τῶν Σασσανιδῶν, εἴτα δὲ ἡ τῶν Ἀρδακιδῶν καὶ τέλος ἡ τῶν Σασσανιδῶν, ἀνατραπεῖσα τὸν Ζ' αἰῶνα ὑπὸ τῶν Ἀράβων· καὶ ὅταν ἐκ νέου ἀνευρίσκωμεν μνημεῖα ἐν Περσίᾳ, ταῦτα φέρουσι τύπον ἀδιαμφισβήτητου πρωτοτυπίας, προκυπτούσης ἐκ συνδυασμοῦ τῆς ἀραβικῆς τέχνης μετὰ τῆς ἀρχαίας ἀρχιτεκτονικῆς τῶν Ἀχεμενιδῶν: γιγαντιαῖα προπύλαια, καταλαμβάνοντα ὀλόκληρον τὸ ὑψος τῆς προσδόχεως, μεμιλτωμένοι πλίνθοι, ὁδειδεῖς ἀψίδες κλπ. Αὕτη ἡδη ἡ νέα ἐκείνη τέχνη, ἥν οι Μογγόλοι κατόπιν ἀπεδέξαντο, μετεμόρφωσαν αὐτὴν ἐν τῷ μέρει καὶ ἐπὶ τέλους μετηγαγον εἰς Ἰνδικάν.

Ἐν τοῖς προταχεῖσι παραδείγμασιν ἀπαντῶμεν ποικίλους βαθμούς μεταμορφώσεων, εἰς ἃς λαός τις δύναται νὰ ὑποβάλῃ τὰς τέχνας ἐτέρου, ἀναλόγως τῆς φυλῆς καὶ ἀναλόγως τοῦ χρόνου, ὃν ἡδύνατο ν' ἀφομοιώσῃ πρὸς τὸν μεταμόρφωσιν ταύτην.

Παρὰ κατωτέρῳ φυλῆ—παρὰ τοῖς Αἰθιοψίν—ἥτις, αἰῶνας μὲν δλους εἶχεν εἰς τὸν διάθεσιν αὐτῆς, ἀλλ' ἥτις ἵτο πεπροικισμένη δι' ἐγκεφαλικῆς δυνάμεως ἱκαστα ἐπαρκοῦς, παρετηρήσαμεν ὅτι ἡ τέχνη, ἥν ἀλλαχόθεν ἡ φυλὴ αὐτῆς ἡρύθι, ἀπέβη ὑποδεεστέρα τοῦ ἀρχικοῦ αὐτῆς τύπου. Παρ' ἀλλη πάλιν φυλῆ προηγμένη δῆμα καὶ αἰῶνας δλους ὑπὲρ ἐαυτῆς διατεθειμένη—παρὰ τοῖς Ἑλλησι—παρετηρήσαμεν πλήρη μεταμόρφωσιν τῆς ἀρχαίας τέχνης εἰς νέαν, πολλῷ ἀνωτέραν τῶν τεχνῶν, ἃς ἀρχικῶς ἐτέρωθεν ἡρύθη. Παρ' ἀλλη τέλος—τοῖς Πέρσαις—ἥτον προηγμένη

*) "Ιδε ἀριθ. 2, σελ. 23—25.

τῆς τῶν Έλλήνων, ὡρισμένον δὲ διατιθείσῃ ἑαυτῷ χρόνον, εὔρομεν μεγάλην δεξιότητα ἐφαρμογῆς καὶ ἀρχᾶς μεταμορφώσεως. Θ' ἀπρτεῖτο νὰ ἐπισκοπήσουμεν κιλιετῆ ἀρχιτεκτονικὴν ιστορίαν ἐν Περσίᾳ ἢν' ἀνακαλύψωμεν μεταμόρφωσιν τοιαύτην, διστε ὅντερης ν' ἀποδαίνῃ ἢ συγγένεια τῆς μεταμορφώσεισης τέχνης πρὸς τὴν ἀρχικήν.

Ἐκτὸς δημοσίων τῶν ἀπομεμακρυσμένων παραδειγμάτων, ὃν ἐμνημονεύσαμεν, ὑπάρχει ἄλλο πολλῷ νεώτερον, οὐτινος διαθέζονται εἰσέτι τὰ πρότυπα, ἀτινα καταδεικνύουσιν εὐχερῶς τὸ μέγεθος τῶν μεταμορφώσεων, εἰς ἀς φυλὴν τις ἀναγκάζεται νὰ ὑποδιλήτης τέχνας, ἀς ἀλλαχόθεν ἀρχικῶς ἀρνεται. Τὸ παράδειγμα τοῦτο εἶναι τόσῳ τυπικῷτερον, δοσφ πρόκειται περὶ λαῶν, πρεσβευόντων τὸ αὐτὸ θρήσκευμα, διάφορον δ' ἔχόντων τὴν ἀρχήν. Ὁτε κατὰ τὸν Ζ' αἰῶνα μ. Χ. οἱ Ἀραβες κατέλαβον τὸ πλειστον τοῦ ἀρχαίου ἐλληνορρωμαϊκοῦ κράτους καὶ ἴδρυσαν τὸ γιγαντιαῖον τοῦτο κράτος, διπερ ἐπεξετάθη πάραυτα ἀπὸ τῆς νοτίου Ἰσπανίας μέχρι τοῦ κέντρου τῆς Ἀσίας, τῇ χρησιμοποιήσαντες καὶ δλοκάλησον τῆς βροτείου Ἀφρικῆς, εὐρέθησαν ἐνώπιον ἀρχιτεκτονικῆς καθαρῶς ὀρισμένης: τῆς βυζαντινῆς ἀρχιτεκτονικῆς. Κατ' ἀρχᾶς ἀπεδέξαντο αὐτὸν ἀπλῶς ἐν τε Ἰσπανίᾳ ἐν Αἰγαίῳ καὶ ἐν Συρίᾳ πρὸς ἴδρυσιν τῶν τεμενῶν αὐτῶν. Τὸ ἐν Ἱεροσολύμοις τέμενος Ὄμαρ, τὸ τοῦ Ἀμροῦ ἐν Κάιρῳ καὶ ἄλλα εἰσέτι σωζόμενα μνημεῖα, δεικνύουσιν ἡμῖν τὴν ἀποδοχὴν ταύτην. Ἀλλ' αὐτὸν δὲν διηρκεσεν ἐπὶ μακρόν, παρατηρεῖται δ' ὅτι τὰ μνήμεια μετεμορφώθησαν ἀπὸ χώρας εἰς χώραν, ἀπὸ αἰῶνος εἰς αἰῶνα. Αἱ μεταμορφώσεις δὲ ἢ μεταβολαὶ αὗται τοσοῦτον σπουδαῖαι εἰναι, διστε μεταξὺ μνημείου, εἰς τὰς ἀρχᾶς ἀναγομένου τῆς κατακτήσεως, οἷον τὸ ἐν Καΐρῳ τέμενος τοῦ Ἀμροῦ (742) καὶ τοῦ μνημείου τοῦ Καΐτ μπεν (1468) τοῦ τέλους τῆς μεγάλης ἀραβικῆς περιόδου, οὐδὲν ὑπάρχει ἵχνος ὀμοιότητος. Διὰ τῶν ἡμετέρων ἐγμηνειῶν καὶ παραστάσεων κατεβεῖσμεν ὅτι ἐν ταῖς διαφόροις εἰς τὸν νόμον τοῦ Ἰσλάμ ὑπηργούμεναις χώραις τῇ Ἰσπανίᾳ, τῇ Ἀφρικῇ, τῇ Συρίᾳ, τῇ Περσίᾳ, τῇ Ἰνδικῇ, τὰ μνημεῖα παρουσιάζουσι διαφορὰς τόσον σπουδαῖας διστε διδύνατον ἐστι πράγματι νὰ ταξινομήσωμεν αὐτὰ ὑπὸ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν δνομασίαν, δη τρόπον δινῆμενα νὰ κατατάξωμεν τὰ γοτθικὰ π. χ., ἀτινα παρὰ τὴν ποικιλίαν αὐτῶν παρουσιάζουσι φανεράν ἀναλογίαν.

Αἱ φιζικαὶ αὗται διαφοραὶ ἐν τῇ ἀρχιτεκτονικῇ τῶν μουσουλμανικῶν χωρῶν δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἀνταποκρινόμεναι εἰς διάφορα θρησκεύματα, διότι ἢ θρησκεία εἰναι μία καὶ ἢ αὐτή· προσέρχονται δὲ ἐκ τῶν διαφορῶν ἐκείνων τῶν φυλῶν, αἴτινες ἔξασιοι τοσοῦτον βαθεῖαν ἐπιφροῦν ἐπὶ τῆς ἀναπτύξεως τῶν τεχνῶν δην καὶ ἐπὶ τῶν τυχῶν τῶν διαφόρων κρατῶν.

*Ἀν δοιπόν ἀκριβὴς ἦν ἡ διαβεβαίωσις αὐτη, τότε ἐν ἡμῖν καὶ τῇ αὐτῇ χώρᾳ, ὑπὸ διαφόρων κατωκημένη φυλῶν, θ' ἀνευρισκομενην μνημεῖα λιαν ἀνόμοια πρὸς ἄλληλα παρὰ τὴν ταύτην τὰν ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνη θρησκευτικῶν δοξασιῶν καὶ τὴν ἐνότητα τῆς πολιτικῆς κυριαρχίας. Τοῦτο ἀκριβῶς παρατηροῦμεν ἐν Ἰνδικῇ καὶ τοῦτο καὶ αὐτὴ ἢ ἐπιπλαιοὶ ἔξετα-

σις τιθοσιν ἐκτὸς πάσης ἀμφισβητήσεως. Μεταξὺ ναοῦ τῆς βροτείου Ἰνδικῆς καὶ παγόδας τῆς νοτίου, ἀφιερωμένων ἀμφοτέρων εἰς τὴν αὐτὴν θεότητα εἰ μὴ ὑπὸ τῆς αὐτῆς φυλῆς τούλαχιστον ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ λαοῦ, τοσοῦτον μικρὰ ἀπαντῷ ἀναλογία δην μεταξὺ ἐλληνικοῦ ναοῦ καὶ γοτθικῆς μητροπόλεως. Τὸ γεγονός εἶνε σπουδαῖον. Η Ἰνδικὴ κυριως εἶνε ἡ χώρα ἐν ἡ εὐχερεστέρα ἀποδαίνει ἢ ἐξεύρεσίς παραδειγμάτων, καταλλήλων εἰς ὑποστήριξιν τῶν ἐν τῇ παρούσῃ μελέτῃ ἐκτεθειμένων γενικῶν ἀρχῶν. Η μεγάλη χερδόνυσος ἀποτελεῖ τὴν διδακτικωτέραν καὶ φιλοσοφικωτέραν ιστορικὴν βίβλον. Η Ἰνδικὴ εἶνε σημερον ἢ μόνη πράγματι χώρα, ἐν ἡ δι' ἀπλῶν ἐν τῷ διαστήματι μεταθέσεων δύνανται τις νὰ μετακινθῇ, εἰς τρόπον ὕστε ἀλλὰ νὰ εὐρεθῇ ἐποχῇ καὶ νὰ ἐπανιδρθῇ σωζόμενας εἰσέτι τὰς σειρὰς τῶν ἀλληλοδιαδόχων σταθμῶν, οὓς ηναγκάσθην νὰ διελθῃ ἢ ἀνθρωπότης, ἵνα φθάσῃ εἰς τὰ ἀνώτερα στρώματα τοῦ πολιτισμοῦ. Πάντες οἱ τύποι τῆς ἀναλιξεως τῆς τέχνης ἀπαντῶσιν αὐτόθι ἢ λιθίνην ἐποχὴν κέκτηται αὐτόθι τοὺς ἀντιπροσώπους αὐτῆς, ὡς καὶ ἢ ἐποχὴν τοῦ ἀλεκτρισμοῦ καὶ ἢ τοῦ ἀτμοῦ. Οὐδαμοῦ θὰ κατορθωθῇ κάλλιον νὰ παρατηρηθῇ τὸ πρόσωπον, ὥπερ διεδραμάτισαν οἱ μεγάλοι παράγοντες, οἵτινες προηδευευσαν τῆς γενέσεως καὶ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ πολιτισμοῦ.

*Ἐν μελέτῃ τοσοῦτον βραχεῖα δὲν θὰ δύνημεθα πληρέστερον ν' ἀναπτύξωμεν πάντα ταῦτα τὰ ζητήματα, ἐφ' ὃ καὶ περιορισθεισμέθα χάριν δυμπεράσματος εἰς τὸν ἐν ταῖς κατωτέρω προτάσει συνοψίσμὸν τῶν ἀρχῶν, δι' ηθελήσαμεν νὰ διατηρήσωμεν :

— Τὰ διάφορα στοιχεῖα, ὃν τὸ σύνολον ἀποτελεῖ τὸν πολιτισμόν, πτοι οἱ θεῷμοι, αἱ θρησκευτικαὶ δοξασίαι καὶ αἱ τέχναι ἀποτελοῦσι τὴν ἐκφρασιν τρόπων τινῶν τοῦ σκέπτεσθαι καὶ τοῦ αἰσθάνεσθαι, ιδιαίτερων ἐκάστη φυλῆς καὶ μοιραίως μεταμορφοῦνται κατὰ τὴν ἀπὸ φυλῆς εἰς φυλὴν μετάδοσιν αὐτῶν.

— Τὰ ἔξ διαφορα στοιχεῖα οὐδέποτε σχεδὸν τυγχάνουσι παρὰ διαφόροις φυλαῖς παραλλήλου ἀναπτύξεως· παρὰ ταύταις μὲν οἱ θεῷμοι εἰναι τὸ στοιχεῖον ἐκεῖνο, ὥπερ μείζονος θὰ τύχῃ ἀναπτύξεως, παρὰ ταῖς ἄλλαις ἢ φιλολογία, ἢ βιομηχανίᾳ αἱ τέχναι. *Ἐν ἡ πλείστα τῶν στοιχείων τούτων, αἱ τέχναι πρὸ πάντων, δύνανται νὰ μείνωσιν ἐν κατωτέρῳ βαθμῷ ἀναπτύξεως ἐν μέσῳ ἀκμαίου πολιτισμοῦ. Τούναντίον δυνατὸν ὑπερόχου νὰ τύχωσιν ἀναπτύξεως ἐν πολιτισμῷ, πτοι γένεν.

— Ἐκ πάντων τῶν παραγόντων, οἵτινες πρωτοστατοῦσιν ἐν τῇ ἀποδοχῇ καὶ τῇ ἐξελίξει τῶν θεῷμελιωδῶν στοιχείων τοῦ πολιτισμοῦ, ὁ σπουδαιότερος εἶνε ἡ φυλὴ. Ο παράγων οὗτος ὑπερέχει τῆς ἐπιρροῆς τῶν πολιτικῶν θεῷμῶν καὶ τῶν κατακτήσεων, πολλῷ δὲ περισσότερον τῆς ἐπιφροῦς τῶν θρησκευτικῶν δοξασιῶν, καίπερ μεγάλην κεκτημένων ισχύν.

— *Οταν λαὸς φυλῆς ἄγαν ὑπερόχου εὔροται ἐν συνεπαφῇ μετὺ φυλῆς πολλῷ κατωτέρας— ὡς οἱ λευκοὶ καὶ οἱ μαῦροι π. χ.— ὁ δεύτερος δὲν δύνανται οὐδὲν ἀπολύτως ν' ἀρυθῇ τὸ διφέλος δι' ἑαυτὸν παρὰ τοῦ πρώτου.

τανίκπον δημιώς ἐχόντων τίνι ιδεύν, δι νομάδες τῶν τῆς Ἀραβίας ἑρήμων κατέκτησαν τὸν παλαιὸν ἐλληνορωμαϊκὸν κόσμον καὶ ἔρυσαν τὸ μάλιστα γηγαντιαῖον τῶν κρατῶν, ἀτινά ποτε ή ἴστορία ἐγγύισεν. Οὗτοι εἰδίν οἱ αὐτοὶ θητοὶ παράγοντες, δι' ὧν βαρεβαροί, τῶν ἐλαχίστων εὑρισιθεῖσιν πρωτοδειῶν υφράσεως, κατασυνέτριψάν τὸ κράτος τῆς Ρώμης. Ἡ κοδμοκρατορία ἀπετέλεσεν ἀείποτε κτῆμα ἑκείνων, ή κυρία δύναμις τῶν ὄποιων συνίσταται ἐν τῇ εἰς μίαν καὶ μόνην ιδέαν ὑπόδουλωσει αὐτῶν καὶ ἐν τῇ πλήρει αὐτῶν ἀδυναμίᾳ τοῦ σκέπτεσθαι καὶ κρίνειν. Ἀδιάθορον ἂν φαίνωνται ὑπέρομαχοι ἀληθείας ή χιμαίρας· ἐνδιαφέρει μάλιστα διὰ τὸν θειαμβογ τῆς ιδέας, ής ἐμφορῶνται νὰ μὴ περιλαμβάνῃ αὕτη εἰ μὴ δικιρότατα ἀληθείας ἀπομακρύνειν. Οἱ ὄχλοι εὐχερῶς ἀφιεροῦνται εἰς τὸν πραγμάτωσιν ἀπατηλῶν σκέψεων ἀλλ' οὐδέποτε εἰς τὸν πραγμάτωσιν ἀληθειῶν. Μέχρι τοῦδε ὁ κόσμος ἀνετράπη, συστήματα δὲ πολιτισμοῦ, καίπερ ἀθήτη θεωρούμενα, κατεστράφησαν καὶ νέα τοιαύτα ιδεύθησαν ἐν δύναμι τῶν ἀπατηλοτέρων χιμαίρων. Ἐκεῖνο τὸ ὄποιον τοῖς πτωχοῖς τῷ πνεύματι προσωρισταὶ δὲν εἶναι, ὡς τὸ Εὐαγγέλιον βεβαιοῖ, ή τῶν οὐρανῶν βασιλεία ἀλλὰ μᾶλλον ή ἐπίγειος, ὑπὸ τὸν μόνον ὅρον νὰ ἐμφορῶνται οὗτοι τῆς τυφλῆς πίστεως, πάτις μετακινεῖ τὰ δόρα: Τὸ πρόσωπον, ὅπερ οἱ ἐκ πεποιθήσεως ἀγόμενοι διεδραμάτισαν, ὑπερίσχυσε πάντοτε κατὰ τὰς κρισίμους τῆς ιστορίας στιγμάς. Οὗτοι ἐμφανίζονται διαν γηράση σύστημά τι πολιτισμοῦ καὶ δὲν ὑποστηρίζεται πλέον ὑπὸ τῶν θρονιστικῶν δοξαῖων, ἐφ' ὃν ἐβασίζετο. Τὸ πρόσωπον, ὅπερ οὗτοι διαδραματίζουσι, συνίσταται εἰς τὸ ἐπιβάλλειν νέας θρονιστικὰς δοξασίας, μπτέρας νέων πολιτισμῶν, προωρισμένων νὰ διαρκέσωσι μέχρις ὅτου ἐπιτύχῃ ὁ δόρθος λόγος τῆς καταστροφῆς αὐτῶν, συμπαρασύρων διὰ τοῦ αὐτοῦ κτύπου καὶ τὰς ἐπ' αὐτῶν βασιζούμενας κοινωνίας. Οἱ φιλόδοθοι, οἵτινες αἰδῶνας ὅλους ἀφιεροῦσι πρὸς καταστροφὴν ἐκείνου, ὅπερ οἱ ἐκ πεποιθήσεως ἀγόμενοι ἐν μιᾷ ἔστιν ὅτε ὑμέρᾳ ἐδημιούγησαν, ὀφείλουσι νὰ κλίνωσι τὸ γόνυ πρὸ αὐτῶν. Οἱ ἐκ πεποιθήσεως ἀγόμενοι ἀποτελοῦσι μέρος μυστηριώδων δυνάμεων, αἵτινες διοικοῦσι τὸν κόσμον. Οὗτοι συνεπήγαγον τὸν δριτικὸν λόγον τῶν σπουδαιοτέρων γεγονότων, δόσα ἐν τῇ ιστορίᾳ ἀναφίνονται. Τὰ ἰδανικὰ εἶνε—χιμαιρικὰ βεβαίως ἀλλὰ καὶ πανίσχυρα—ἐκεῖνα, δι' ὃν ἐπετεύχθησαν οἱ θριαμβοὶ καὶ δι' ὃν ιδεύθησαν τὰ θρονιστικά, πολιτικὰ καὶ κοινωνικά οἰκοδομήματα κάτωθεν τῶν ὄποιων μέχρι τοῦδε ἐστεγάσθησαν. "Ανευ αὐτῶν οὐδὲν ίδως σύστημα πολιτισμοῦ θὰ ποδύνατο νὰ γεννηθῇ ή δὲ ἀνθρωπότητος δὲν θὰ ἐξηγηθεῖ τῆς βαρεβαρότητος. Οἱ μεγάλοι ἐν παραλογισμῷ δημιουργοὶ ιδανικῶν καὶ οἱ ἐκ πεποιθήσεως τυφλώτοντες καὶ προωρισμένοι εἰς ἐπιτυχίαν οἱ θριάμβοι τῶν χιμαιρικῶν αὐτῶν ιδεῶν ἔσονται ἀναμφίβολως ἐκεῖνοι, παρ' ὃν δὲ κόσμος θὰ ζητήσῃ αἴριον τὸ νέον ιδανικόν, τὸ προωρισμένον εἰς ἀντικατάστασιν ἐκεῖνου, ὅπερ αἱ γηράσασαι καὶ ἐτομοθάνατοι κοινωνίαι δὲν κατέχουσι πλέον. "Οἱ ὑμέτεροι πλανήτης θὰ ιδη ἀναμφιβόλως πολλὰ εἰσέτι πολιτισμοῦ συστήματα, διαδεχόμενα ἀλληλα, πρὸν ή

γραφῆ τὸ τελευταῖον κεφάλαιον, ἐν ᾧ καταδειχθήσεται τὸ ὑπέροχον πρόσωπον, ὅπερ ἐν τῇ ιστορίᾳ διεδραμάτισαν οἱ ἐκ παραλογισμοῦ καὶ ἐκ πεποιθήσεως ἀγόμενοι.

Γ. Κ. Λ.

ΠΕΡΙ ΓΕΝΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΚΑΘΩΜΙΛΗΜΕΝΗΣ ΓΑΔΣΣΗΣ

κατὰ Γ. Ν. ΧΑΤΖΙΔΑΚΙΝ*

'Απὸ τοῦ γ' π. Χ. αἰώνος ταυτίζεται ὁ παρακείμ. πρὸς τὸν ἀριστόν, μέχρις οὗ τέλεον ἀπλῶς ἐξέλιπεν. 'Ἐπιστολ. Ἐθρ. 11, 27—28 πίστει κατέλιπεν Αἰγαῖοντο. . . . πίστει πετυίκε τὸ πάσχα. 'Αποκάλ. Ιωάνν. 5, 7 καὶ ἦλθε καὶ εἰ. Ιησεὺς τὸ βιβλίον ἐκ τῆς δεξιᾶς τοῦ καθημένου ἐπὶ τὸ θρόνον (Πρᾶλ. καὶ Κ. Κόντον ἐν Σωκράτει 1, 317 καὶ Winer Gram d. neutest. Sprachlioms 255). 'Ἐξέλιπε δέ τέλεον ὁ ἀπλοῦς παρακείμ. διὸ τῆς περιφρέσεως διὰ τοῦ εἰμὶ ἡ τοῦ ἔχω καὶ τῆς μετοχ. αὐτοῦ, ὅπερ καὶ παρὰ τοῖς κλησικοῖς ἐνίστε ἀπαντᾷ (Πρᾶλ. Κ. Κόντον ἐν Δογίῳ Ἐθρῷ 597). Διόδωρ. 11, 45 Ηανναρίας ἦν συντεθειμέρος, 14, 22 ἦν παρὰ Φαραγαβάζον πεπνημέρος, 2, 32 οἱ Πέρσαι τὰς παλαιὰς πρέξεις κατά τινα ῥήμον εἰχον συντεταγμέρας, 53 τὰ μὲρ γάρ... τοὺς φάδικας ἔχει περικεχυμέρους... τὰ δὲ ἐφ' ἐρ μέρος. . . . κεκλιμέρας τὰς κόμας (Πρᾶλ. Μαυροφύδην ἐν Δοκιμῷ 314 κεξ.). Πλούταρχ. Φλαρ. 20, 4 τὴν οἰκίατρον εἰχε συντετρημέτην. Καμιλλ. 36, 5 οὐδὲν ἀχος οὐδὲν σεστήμοιος ἔχοτες παρεσκενασμέρος, 38, 3 τὰς πν. λας εἰχον ἀρεφρέμερας. Ηλιόδ. 2, 10 καταπλεύσας ἔχει. Εύνηπ. 45, 11 εἰχε συνηρπασμέρον. Συντιπ. 125 εἰχεν ἡγορασμέρα κτλ., ὅπως τὰ δημάδη ἔχω ἀγορασμέρος, πονημέρος, σκαμμέρο, γραμμέρο, εἰμαι γραμμέρος, ἀποκαμωμέρος, μπερδεμέρος (ἐκ τοῦ ἐμπεριδέω, μπερδείω) κτλ. 'Ἐκ τῆς ἐπιθετικῆς ταύτης γρήσεως τῆς μετοχ. τοῦ παθητ. παρακ. προηλθεν ὕστε ἐξ ἐκάστου σχεδὸν ἥτιματος νὰ δυνώμεθα νὰ σχηματίσωμεν παθητ. μετοχ. παρακ. καὶ περιφραστικὸν χρόνον, ἀποθαμέρος (ἀποθαίρω), ἀρρωστημέρος, πεσμέρος (πέρτω), πειρασμέρος, διγασμέρος, προχωρημέρος, (πάρω ἡ πηγατωρά) πηγαιμέρος (Πρᾶλ. Κ. Κόντον ἐν Γ.λωσσ. Παρατηρήσ. 280—281).

'Η μεταξὶ δύο σινωνύμων διαφορὰ ἀμαυροῦται βαθυδόν ἐν τῇ καινῇ διαλέκτῳ, θεῖεν καὶ ἐπικρατεῖ ἐν τοῖς ἔπειτα χρόνοις ἡ τοῦ ἐνὸς μόνον χρῆσις. Τὰς ἐπαγγελλομαί, αἰδούματι, αἰδώς, τέω ἡ τῆχομαι, θεῖ, θετός, ἀριθμῶ καὶ ἀριθμησι, ἀντικαθίστανται διὰ τῶν διπιγρυοῦμαι, ἵπσχομαι, ἐγτρέπομαι, ἐγτροπή, π.λέω, βρέχει, βρογή, μετρῶ καὶ μέτρησι. 'Η μεταξὶ τοῦ ἵει καὶ βρέχει (κυρίως διὰ μέτρου τινός) καὶ ἀριθμῶ, τοῦ ἱ-

(*) Ιδε ἀριθ. 2, σελ. 46—48.